

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Fóca apare în fie care
Sâmbătă.

Unitatea

Insertiuni

Un şir garmond:
o dată 14 fl., a doua órá
12 fl., a treia órá 10 fl.

Tot ce privesce fóca,
să se adreseze la «Re-
dactiunea și Admini-
stratiunea Unității»

in
Blaş.

Fóe bisericéscă-politică.

Anul XII.

Blaş 5 April 1902.

Numéru 14.

Amintiri și ilusii.

Blaş, 3 Aprilie n. 1902.

(+) Ziua de 3 Aprilie este de o însemnătate istorică pentru biserica noastră; ér pentru mine personal, ca pentru mulți alții, mai este și izvorul unor fermecătoare amintiri.

Înainte cu 9 ani, în ziua acesta mă aflam în Roma: făceam parte din ceata acelor puțin fericiți Români, cari aú ajuns să-și vadă visul de aur cu ochii, aú ajuns să vadă Roma, urbea eternă, tronul oraşelor din lume, centrul celui mai estins imperiú omenesc și centrul imperiului dumnezeesc de pe pământ; — și aú ajuns ast fel ca în cetatea sfântă, care printre alte meniri mărețe, cu care a fost inzestrată de Dumnezeu, mai este și leagánul neamului și numelui nostru românesc — să fie primiți în audiență la Papa Leo al XIII.

Eram vre-o patru zeci de inși, bărbați și femei, tineri și bătrâni, domni și țerani, mirenii și clerici, în frunte cu ilustrul episcop al Lugoşului, azi bunul nostru Mitropolit, șeful și și părintele nostru spiritual, al tuturor celor uniți cu Roma. Constituiam împreună un pelerinaj, primul pelerinaj ce Româniil îl făceau spre leagánul originii neamului și credinței lor; eram „deputațiunea cea dintâi, pe care aú pornit-o Româniil la Roma“ — cum se exprima un important ziar, „Le Moniteur de Rome“, relevând faptul că între pelerinii se aflau și credincioși ai bisericii ortodoxe neunite.

Atunci inse nu ne dádeam samă de acesta importanță a noastră și a actului ce sêvîrşiam. Eram cutropiți sufleteste de feliuritele impresii, ce câştigasem pe drum: Fiume, cu portul și nesfîrșitul mării; Abbazia, cu acel colț de paradis, care în mijlocul terenului pustiú, petros al Karstului uscat, pare ca picat din ceriuri; Venezia, cu melancolia-i măreță, ce-ți reaminteste înflorirea de odinioară și cădere-a-i superbă de acum; Florența, cu înfloritele-i coline — timpul era ca pe la noi în sfîrșit de Maiú — și cu florile artelor neperitóre, cari din galeriile de pictură și de pe monumentele strălucite revarsă asupra ei un farmec de vecinică înflorire; și în sfîrșit Roma, vechia Romă, ținta supremă a doririlor noastre.

Era într'o Sâmbătă dimineța când am sosit acolo. Tocmai resăria sórele, când am zărit prima órá cupolele bisericilor și virfurile monumentelor din Roma, de unde ne-a resărit neamul, și lumina și mărirea lui. Impresiunea primă ne-a sguduit în adâncul sufletului. O grupă de ómeni mai tineri, eram într'un cupeú, la un loc și cu priviri dornice sorbiam de la feréstră tot ce apropierea și într'aurirea sórelui ne ofería. Vêdend culmile monumentelor ce predominéză Roma, între cari și columna lui Traian, și în cât spontan, am isbucnit toți în cântarea imnului nostru de deșteptare. De bună samă nici când nu s'a cântat cu mai profund sentiment, ca atunci, versurile acelea ale poetului, în care se exprimă necesitatea: „să dăm dovezi la lume că în aste mâni mai curge un sânge de roman“ și mândria, că purtăm cu fală în lume un nume de Traian. . . .

Două zile de arindul abia ne-am stîmpêrat setea nesfîrșită de a vedé Roma, sorbind cu lăcomie impresiile cele mai puternice și mai bogate. A treia zi, 3 Aprilie n. urma să fie audiența la Papa. Era într'o Luní, a doua zi de Paști pentru latini, mai mult ca ziua de Paști pentru noi. Dimineța s'a celebrat o liturgie solemnă în marea basilică a sfântului Petru, la altarul de frunte numit „ad Cathedram scti Petri.“ A celebrat însuși Episcopul Lugoşului, bunul nostru Mitropolit, cu o pompă mai strălucită de cum se obicnuiește în catedrala din Blaş. O liturgie orientală románescă în Roma! în fața unui public mare de dignitari aleși și de ómeni culți din tóte părțile lumii! Închipuiți-vé tot ce puteți, și abia vé veți apropia de sublimitatea unui atare moment!

După sfînta liturgie ne urcarăm în Vatican, ca să ajunge la culmea pelerinajului nostru, înaintea Sfîntiei Sale, Patriarchul Romei celei vechi. La 11 óre, după ce am trecut prin lungi și splendide ambituri, printre gardiști elvețieni, cari făceau onorurile, am ajuns într'o sală arangeată în colórea galbină. Îi zice „sala del trono.“ și în ea se fac de obicei recepțiunile principilor și ambasadurilor. Numai Româniil erau admiși la audiență în acel moment. Dómne, cât n'ar fi dat atunci niște francesi și niște americani, ce așteptau pe acolo, să pótă primi și ei un bilet de intrare, să fie numérați și ei între Româniil.

Parcă véd și acum grupul Românilor așteptând, cu o liniște sfîntă, sosirea lui Leo XIII. Damele îmbrăcate în toalete negre, cu vel negru pe cap. Domniil de salon, clericii în talar; șoptiam cu sfială, ca într'o biserică; mai mult inse ne nítam în jur, așteptând plini de emoție. De odată apare, printre draperiile de la o ușă mare, frumoasa vedenie. Patriarchalul Părinte, palid, ca ceara la față, într'un talar lung cu un paliú purpuriú, páșese încet plecat și binecuvintând . . . privesce în jur, printre noi dicénd: Mě bucur, fii mei; Vě binecuvint „filiolii“ mei...“ Se așeză pe tronul-i, asistat de câți-va preoți, curtenii și ne chiémă în ton familiar părintesc: Veniți mai aproape fililor...!

Formarăm un semicerc, șeful nostru, Escelența Sa Mitropolitul, páși atunci înainte și rosti într'o clasică latinéscă salutul nostru omagial, cerénd bunului Părinte al creștinătății binecuvintarea apostolică. Atunci resunară prin rostul Archiereului nostru iubit acele frumoase cuvinte, cari recetindu-le acum imi par că mă înalță din nou la înălțimea de atunci.

„Istri accolae nonnulli, unfractum Carpati orientaliū monticolae coeteri — augustissimi Austriae Imperatoris Francisci Iosephi I, qua apostolici Hungariae Regis sceptro benefico obnoxii universi — gaudio a laribus discessimus paternis ut Romanae Ecclesiae, unde nobis quoque fides praesto est, obsequiu nostrae gentis testata reddamus“. Locuitori unii de pe lângă țermii Istrului, alții de prin văile Carpaților orientali — toți supuși binefăcătorului sceptru al augustului Impêrat al Austriei, ca rege apostolic al Ungariei, Francisc Iosif I. — porni' am cu bucurie de la vetrele noastre părintesci, ca să arétăm omagiul poporului nostru față cu biserica Romei, de unde a isvorit și credința noastră.“ — Așa zise între altele șeful nostru iubit.

Er la omagiul „gintei“ noastre a resunat răspunsul părintesc al suveranului Pontifice, cel mai mare suveran al puterii morale din lume.

„La vederea multimei vóstre fórté ne bucurăm, Fiilor mei iubiți. Un sfat distins și de bună samă rodnic a fost acela, care v'a inspirat să porniți cu spirit voios în pelerinaj la Roma, de la îndepărtatele hotare ale României, din plaiurile Istrului și ale Carpaților... În acesta sfîntă cetate vedeți că aveți mulți soți de pietate . . . cari ca și voi aú venit aci, din tóte națiunile, ca nisce fi . . .

„*Intărindu-vi-se ast fel credința . . . întorcându-vă acasă în patrie respândiți între concetățenii vostri ardorea binefăcătoare a religiei: înse toți să țineți în minte și să aveți în convingere ceea ce și Inaltului și evlaviosului vostru Imperator adese ori i-am descoperit, că Noi purtăm față cu voi aceeași îngrijire și nutrim aceeași dragoste, pe care, cum ați amintit, de la începutul pontificatului nostru am purtat-o și am nutrit-o cu părințescă inimă...*”

Și așa mai de parte. Tote cuvintele marelui Leon al XIII. le-am sorbit, ca o miere dulce, tămăduitoare și mângăitoare. Am eșit încântați... Și am mai petrecut 2 zile în Roma. Am cercetat tot ce e remarcabil; columna lui Traian, biserica în care zac osemintele episcopului nostru martir, Inocențiu, catacombele, etc. etc... Și ne-am reîntors renăscuți în suflet și în credință, cu o bogăție de dulci amintiri, cari ne vor însoți, mângăitoare și întăritore, totă viața . . .

* * *

De ce amintesc acum aceste mari momente? De plăcere, și de dor. Îmi plac, și ași dori să le mai retrăesc odată. Ași dori să le aibă cât mai mulți Români.

Acum, ca și înainte cu 9 ani, era-și ni-se da bun prilej de a ne arăta omagiul față cu Roma, și a lua din acel nesecat izvor nouă beutură vie, care să ne întărească în fața tuturor luptelor vieții. Plutesce în aer idea unui nou peregrinaj. Ba mulți din cea mai tinere generație a clerului nostru, sînt atât de hotărîți în voința lor de a vedea Roma, în cât au propus idea înaintea

mai Marilor. E așa de frumoasă această idee, în cât nu pôte întimpina de cât aplause. E mai greu înse a o realiza de cât a o concepe. De inspirat ni-o inspiră geniul cel bun. Dar la realizat se recer mijloce, bani; nu mulți adevărat, dar față cu puterile celor tineri totuși mulți. Să nu se afe ore modru de a delătura piedecile din calea unei idei regeneratoare? Nu cred, numai voință și bunăvoință să fie.

Idea aceasta e zimbătoare. Și eu îi zimbesc cu tremur în inimă. Dar mă întreb cu nedumerire: ore da-ne va și ea a mintiri, ori numai iluzii și — desiluzii . . . ?

LA BUNAVESTIRE.

***

Preasfinta Marie: etă muierea binecuvîntată între toate muierele din Testamentul vechiu și nou, muierea care a aruncat în lume sămînța tuturor virtuților; care a ajutat la rescumpărarea neamului omenesc. Mijlocitoare și Dómna Creștinilor.

Preasfinta Marie: etă flórea cea mai frumoasă ce a răsărit în această vale de plângerii. Aurora splendidă, ce a adus pe Sórele dreptății Christos Dumnezeul nostru; Steaua dimineții ce luminează călătoria noastră întunecată.

Preasfinta Marie: etă adevărata scară a lui Iacob, prin care ne ridicăm la bucuriile Raiului, Vergura întelepă. Maica îndurării și iubirei; etă arborele binecuvîntat care ne da fructul păcii, binecuvîntării și amiciei cu Dumnezeu, fructul mângăierilor și bucuriilor vieții, fructul sfințeniei.

Ce armonie de fapte! Un ânger osîndit și seducător înșelă și tradéză pe Eva. un alt ânger credincios lui Dumnezeu, salută pe Maria și o proclamă plină de dar și binecuvîntată. Eva ascultă de șerpe și culege și mănca fructul durerii, blăstémului și a morții; Maria ascultă de ânger și dá la lume fructul bucuriei, vieții și fericirii vecinice. Oh! binecuvîntată fie casa aceea, care a fost mărturia virtuților lui Isus, a lui Iosif! Ferice de tine Dalmație, care pe când domnia Bonifatiu XIII. te-ai invrednicit a posedé — pe cât-va timp — casa Preacuratei Vergure Maria, transportată acolo în mod miraculos de ângeri. Ferice de tine. — frumoasă cetate Loreto (în Italia) — care mândră ești că posedei casa aceea în care s'aú sevîrșit cele mai suave și sublime taine — din veeli ascunse — ale Răscumpărării noastre.

Să salutăm pe Preasfinta Marie, să salutăm pe iubitoarea noastră Maică: Bucură-te ceea ce ești plină de dar! Această salutare e una dintre cele dintăiu învătăurii ce maicele dau mititeilor pruncuți, e salutarea cea mai désă, ce trebuie să răsune în casele creștinilor, pe văile unde locnesc pustnici, pe înaltele virfuri ale munților; această e salutarea celui orfan și necăjit, a servitórel și a dómnei, a celui bolnav și a celui din lăchisóre, a păstorului și a stăpînului, a popórelor și a regilor. Până când se va simți gémétul durerii omenesci, până când va ține lupta între lumină și întunec, între adevér și fără-de-lege, între Isus Christos și Belial, până când omul are patimi de înfrinat, păcate de combătut, virtuți de câștigat, inimi spirituali de învins — până atunci necontenit vor salta ómenii cu bucurie, cu iubire și cu încredere

FEUILLETON.

Colórea, scut pentru animale.

E o diminéță plăcută de primăvară, care ne ademenește a părăsi oada îngustă și a eși afară la largul. Ne preumblăm încântați prin câmpie și pădure. Pe cerul senin ride sórele auriu. Acoperemintul verde al Iunii este séménat cu nenumérate flori; fluturi de colorii deosebite sbórá încóce și încolo; albine și bondari bázăie de la flóre la flóre; gândaci lucitori ca metalul alérgă repede înainte; țintarii se jócă prin aer. Înălțindu-se către cerul albastru, ciocăria face să răsune cântecul său și ecoul cântării trezesce o mulțime de cântărețe din păduricea învecinată. Totul pare a respira linisce, bucurie și pace. Noi o credem bucuróși și ne lăsăm a fi înșelați prin aparița esternă. Dacă înse privim cu atențiune, atunci înaintea noastră se desvóltă un alt chip, nu tocmai așa de vesel.

Un vespe mic sbórá pe lângă noi, se așeză pe o créngă la pândă. Etă, că observă o albină, carea încarcată cu miere se reîntorcea la cojnița sa. Vespele alérgă după ea. Albina vede pericolul, dar înzădar încercă să scape. Vespele o ajunge, prin o mușcătură ageră corpul nefericitului animal e rupt în două, partea dinainte pică la pămînt, ér partea dinapoi, plină cu miere, o lea vespele cu sine.

Gândacul auriu, care la aparentă alérgă așa de nepăsător pe dinaintea piciorórelor noastre, a atacat pe un gândac de Maiu. Cu fălcile sale agere apucă partea dinapoi a jertfei nefericite, îi scóte pe rînd măruntăie din corp și le consumă.

Ne abatem privirea, sîntem supérați pe micii tálhari, căci ei conturbă simpaticul tablou al păcii. Dar ei sînt nevinovați, ei trebuie să omóre, ca să trăiescă. Să judecăm numai. Păsărelele dragălașe, cari ne încântă cu vócea lor, cu ce se nutresc ore? Ele sting viața la o mulțime nenumérată de insecte, ca să póta trăi. Și ele înséle sînt puținele remase în viața, dintre multele lor surori, cari au picat jertfă paserilor răpitoare, ori calamităților elementare, sau fómel.

Ast fel natura numai la aparentă strălucese în odihnă, pace, veselie și bogăție, în realitate în lume e o neîntreruptă luptă de distrugere și nimicire. Animalele mici și neputincioase cad jertfă, celor mari și puternice. În schimb și celealalte au feliurite mijloce spre a suportă lupta pentru existență. Între aceste mijloce merită să fie pomenită colórea, care e un adevérat scut pentru ele.

Această colóre póte fi fórté diferită. Mai ades animalele cari sînt lipsite de alte mijloce de apărare, sînt colorate asemenea regiunii unde locuesc. De sine se înțelege, că acesta este mare avantajii pentru animale. Colórea iepurelui, de esemplu, se potrivește așa de bine cu pămîntul, încât noi, dacă el se adună într'o brazuă, trecem ușor peste dinsul, fără de a-l observa. Din contră, un iepure alb așa de tare s'ar deosebi de pămîntul întunecos, în cât inimicii săi l'ar observa deja din depărtare. În părțile nordice înse, unde partea cea mai mare a anului pămîntul este acoperit cu zăpadă, colórea pămîntului ar fi periculósă pentru iepure și de aceea iepurele polar este alb.

Un esemplu interesant ne oferă animalele ce locuesc pe deșert. Aceste cu puține excepțiuni, sînt colorate asemenea nisipului din deșert.

Vogt, un naturalist, vestit, ne dá următórea descriere: „În Sahara tóte lăcustele sînt sure. Scorpionul ce se învîrte pe lângă păreții de lut galbin a caselor, este galbin, éră virful brun al coșii sale cu ghimpele cel veninos, pare o bucătică de lemn; toți pescii de prin bălțile de acolo au aceeași colóre brună sau galbină-sură pe spate, ca și nisipul peste care inótă; tóte șopirlele sînt galbine-sure cu puține pete ori fașii mai luminóse sau mai întunecate; vipera séménă cu un mic ram uscat; șerpele cu ochelari séménă cu o rădăcină mai grósă și întunecată; tóte paserile, cel puțin puii și femeiscele sînt înpestrițate: sur, galbea și brun, așa în cât nici ochiul cel mai ager nu le póte deosebi de o petró sau de o grămadă de nisip, când ele staú pitulate. Șacalul este galbin, ca și stincile unde locuesc; chiar și leul, deși el nu e adevérat locuitor al deșertului, are colórea nisipului ér o cămilă ce odihnesce și-și ține capul și gátul întins, pare celui ce o vede pentru prima órá din óreși care depărtare, ca un stan de petró.”

Cine a cercat vre odată să prindă medusele, neșce animalcule ce trăesc pe suprafața mării, acela va știi, că cele mai multe sînt așa de străvécioase încât numai cu mare greutate să pot cunóscé în elementul lor fluid. Pentru paserile cari de regulă numai prin iutélia sborului lor pot să se scape de inimici, colórea scutitoare e de mare folos, mai cu samă în timpul ciocirii. Dacă clocesce și bărbătușul și femeisca, atunci ambi sînt colorați asemenea regiunii, dacă înse clocesc numai femeiscele singure, atunci bărbătușul este alt fel colorat, de órece colórea-scut este superfluă.

Câte odată la același animal colórea se schimbă, după împrejurări. Găinușa, în timpul verei séménă cu muschiul și nomolul

pe Preafericita Vergură, plină de toate darurile: Bucură-te ceea ce ești plină de dar!

Oh, cine va pute denega iubirea sa față de această Dămnă a noastră, cine va pute să nu iubească pe Preacurata Vergură? Să o iubim pe Preasfinta Dămnă noastră de Dumnezeu Născătoare, pentru că dănsa e cea mai frumoasă între toate făpturile; să o iubim, pentru că între toate făpturile Ea e cea mai deseviră și cea mai amabilă, dar mai virtosă să o iubim, pentru că Ea este Maica noastră.

Și cine nu iubește cu totă căldura pe propria sa maică? De cum-va ea plânge, plângem și noi împreună cu dănsa; de cum-va ea zimbesc — zimbim și noi cu dulcătă; de cum-va stătem de parte de ea, în tot minutul ne aducem aminte de dănsa și din depărtări îi trimitem afectuose salutări. Când vedem că începe a fulgera și când auzim grăznicul bubuit al tunetelor, ei e nu-și aduce aminte de propria sa maică? Oh! tocmai așa să ne purtăm și față de Maica îndurărilor și a cerescilor daruri. Preasfinta Marie e puternică prin dar, Ea ne poate mântui și apoi și voiesce să ne mântuască.

Să o onorăm dară, să o rugăm, să o venerăm! Să onorăm pe Preacurata Vergură, căci Ea e model a totă virtutea. Dănsa e o pildă singulară pentru noi în frica lui Dumnezeu, în ascultarea față de mai mari, în rugăciune, în evlavie. Dănsa a fost o minune de umilință, pentru că deși are în vinele sale sânge regesc, totuși s'a născut și a trăit săracă; a fost salutată de ânger ca plină de dar și binecuvântată între toate fiecele Evei, cu toate aceste s'a numit slujnica Domnului. Ea era Mirésa Spiritului

sfințit, cu toate aceste și-a petrecut viața sa nevinovată cu un lemnariu; — Ea era Maica lui Dumnezeu, cu toate aceste a dus o viață plină de necasuri și dureri. Dănsa a fost o minune de curățenie, a fost concepută nepetată, s'a năcut nepetată, nespurcată, neîntinată, și a murit nepetată. A fost o Muieră cu credință mare, de la Vifaim până la Golgotha tot mereu a adorat pe Isus al său, deși născut într'o iesle, deși batjocorit, calumniat, prigonit și răstignit. Și noi? Să rugăm pe Preasfinta Marie: Ea e Maica lui Dumnezeu. Să rogă Avram pentru sănătatea lui Abimelec, a soției și a pruncilor, și Dumnezeu îl ascultă. Moise se rogă pentru Israil și Dumnezeu aude versul lui. Aron recurge la Părintele care locuiesc în ceruri, și îi împlinesc voturile sale. Și apoi Maica lui Dumnezeu ore nu va ave putere asupra inimii Fiului ei? Ce va pute denega Isus Christos Maicei sale?

Să venerăm pe Preasfinta Marie: Ea este făptura binecuvântată, e Maica iubirei și a dulceli speranțe. Să venerăm pe această preafericită Vergură, căci cultul ei este un principiu religios care convine și rațiunii, e un afect fraged binecuvântat de inima omenească, e un fapt public, aprobat de istorie. Să ne împreună cu Sfinții și să o invocăm cu numirile cele mai fragede și cu rugăciunile cele mai afectuose. Să o lăudăm împreună cu acei ilustrii regi și principii, cari și-au incredințat Preasfintei Vergure regaturile și supușii lor, să reînnoim strigătele străbunilor nostri și să zicem: Bucură-te Maica noastră! Bucură-te Mirésă, pururea Fecióră!

Dr. Victor Bojor.

De la iubileul Episcopului Pavel.

Escelența Sa Episcopul Pavel, în semn de mulțumită pentru sentimentele de venerație și iubire ce i-s'au manifestat cu prilejul iubileului său preotesc a dat următorul circular de mulțumită:

Nr. 975—1902.

Iubiților în Christos Frați și Fii!

Din ocaziunea iubileului meu preotesc de 50 ani, din iubita mea Diecesă de Oradea-Mare: de la Preaveneratul Capitul Catedral, de la Preaveneratul Consistor diecesan, de la Veneratul Cler gremial, de la Preaonoratii Frați protopopi, pe cum și de la Veneratul Cler rural al districtelor protopopescei respective, de la profesorii și profesorele școlilor, de la conducătorii și conducătoarele internatelor și a institutelor diecesane greco catolice, de la officianții domniului episcopesc, de la inteligența civilă, de la poporul credincios diecesan și de la alți particulari români greco catolici, — am primit multe felicitări cordiale, multe manifestări de bucurie, multe adrese de iubire și de adesiune. Am primit și unele donuri de suvenire mie foarte plăcute. Ba încă preoțimea gremială în Biserica Catedrală, și cea rurală în bisericile parohiale, în ziua iubilară (21. Martie st. n.) a binevoit a servi sfinta Liturgie, dând Atotpotintelui Dumnezeu mulțumită, pentru că s'a îndurat a-mi conserva viața până la acest iubileu semi-secular și rogându-se și pentru sănătatea și viața mea din venitor.

pe care trăește; érna înse capătă pene albe. Șerpele inelat ce trăește prin luncile apătoșe este mai cu samă brun-verde, cel care trăește pe locuri mai uscate prin păduri și lunci este brun-deschis, ér cel care trăește prin locuri mocirlose este negru. Racametele (brotăcelul) ce trăește prin pădurile întunecoșe este cu mult mai negriu, de cât cel ce trăește prin poenele abundante în érbă.

Unele animale au însușirea, că în intervaluri scurte de timp își schimbă colórea. Acesta se întâmplă mai cu samă cu cameleleonul, carele acuşi apare galbin, acuşi roșietic, acuşi verziu, acuşi negriu și acuşi cafeniu. În grad mai mare sau mai mic acesta se observă și la brósele noastre, mai cu samă la racamete. Carl Vogt enaréză un exemplu interesant. El a primit ca dar o șopirlă din Africa. Animalul avea colóre surie ca ardesiul, care se potrivea de minune cu crepăturile stâncilor unde locuiesc. Șopirla rămase ast fel întreg timpul rece din Mai și Iunie. Când în Iuliu sosiră zilele cele ferbinți, colivia de sirmă în carea se afla șopirla, era așezată zilnic la sóre. Pe când de altă dată animalul zăcea trândav într'un colț, acum devenia mai vioiu și începea să se acatere pe păreții coliviei la deal. Tot odată înse să aréta și o schimbare ciudată de colorii. Mai întâi începea eóda se să albéscă, apoi corpul, și după vre-un ceas întreg animalul era alb-galbin, cu puncte mici, rotunde negre. Colórea acesta se potrivea perfect cu nisipul de pe fundul coliviei — nisip alb mestecat cu petricele mici negricioșe. Ast fel animalul se schimba în totă ziua; sara devenia suriu și rămânea așa până la améza zilei următoare; după amézi, când venia sórele, éráși se albea și rămânea ast fel până sara. În zilele noróse când sórele nu se aréta, el rămânea suriu, de și era cald.

Pe când în casurile până aci observate, animalele află scut într'aceea, că sînt colorate asemenea regiunii unde trăesc, și ast fel nu sînt prea bătătoare la ochi, — mai esista și casuri numeroșe, unde animalul arată o asemănare frapantă cu anumite obiecte.

Dr. Speyer scrie despre un soi de fluturi: „Când șede pe pămînt, cu aripile strînse pe lângă corp, el reprezintă acurat o crengă de stejar, ruptă de ambe capetele. Fiind că are să jóce rola unei crengi de stejar, el aprópe tot de una odihnesce pe pămînt, pe trunchiuri și altele asemenea și se preface mort.”

Gorgoi, nisce gândăcel galbin, cari trăesc pe tamarisc, séménă așa de mult cu florile vescezite ale acestei plante, în cât numai cu greú îi poți deosebi.

Numeroșe omide séménă cu ramurile plantelor din cari se nutresc. Colórea le este acurat ca rója. Lăcustele uriașe, cari nu posed aripí, séménă cu crengi uscate. La alte lăcuste tropice le este colórea și forma aripilor asemenea frunzelor pe cari trăesc. Așa la o specie de lăcuste ce trăesc în Brasilia sudică, aripile dinainte, cari acoper aprópe întreg corpul, sînt verzi și saménă cu frunzele de salcá. Prin mijlocul aripei fuge o vînă principală, carea la basă este gróșă și catrá vîrf se subție și se îndoese puțin, reprezentând ast fel acurat vîna apoi sînt formați alți ramí laterali. La acest animal séménă cu frunzele și alte părți ale corpului, mai cu samă picíorele.

Dintre fluturi încă séménă unii cu frunzele plantelor din cari se nutresc. Wallace a observat doi fluturi indici, (Calima inachis și poralecta.) cari așa de mult séménă cu frunzele uscate, încât numai cu multă greutate i-a succes a-I descoperi. Acesti fluturi, zice

el, se așază pe o crengă aprópe perpendiculară, își lipesc acurat aripile de olaltă, córnela și capul și-l contrag și ast fel sînt invizibile. Aripile posterioare ating crengă și ast fel reprezintă perfect un petiol, pe când contura neregulată a aripilor arată ca și când ai vedea o frunză sbircită.

Diferite soiuri de fluturi mici, când ei se odihnesc, séménă mult cu escrementele de paseri. Wallace a găsit pe insulele malice nisce gândăcel, cari șezînd pe vîna principală a unei frunze séménă perfect cu escrementul paserilor. Bates enaréză că un gândac mic, Chlamys, în Brasilia, privit din óre-care depărtare nu-l poți deosebi de escrementul de omidă.

În Africa, unde este împrăsciat în toate părțile gunoiu de oi și de capre, în formă de bóbe, se găsesc gândăcel, cari în fața unui pericoid se string gomolot și cum se zice de comun, se preface mort. Carl Vogt enaréză că el de multe ori a întors cu bastonul ast fel de gândăcel și numai după aceea a observat că înaintea sa nu se afla escrement de oi, ci un gândăcel viu.

Toate aceste exemple, de cari s'ar mai putea însira cât de multe, ne arată deci, că colórea animalelor nici de cum nu este așa de indiferentă, cum ni se pare. Ea este din contră unul dintre cele mai indispensabile mijloce de ajutor, cari fac cu putință, ca animalele să-și continue luptă lor perpetuă pentru esistență.

G.

Pentru toate aceste, nefiind în stare a Vă scrie fiesce cărnă separat: Vă rog, ca pe această cale să binevoiți a primi mulțumita mea cea mai călduroasă.

Dacă cu conlucrarea Fraților Vostre am putut face ceva bine, acela nu mie însumi, ci grației Atotpotintelui Dumnezeu este de a se ascrie, carea dându-mi impulsul, a și sprigonit lucrările mele modeste.

Vă poftesc tuturora să trăiți mulți ani fericiți.

Darul Domnului Nostru Isus Christos, și dragostea lui Dumnezeu Tatăl, și împreunarea Spiritului Sfânt să fie cu voi cu toți.

Oradea-Mare, la 28 Martie 1902.

Michail Pavel m. p.
Episcopul diecesan greco-catolic
de Oradea-mare.

AUTONOMIA.

Conform promisiunii făcute în nrl trecut, dăm aici în traducere reprezentatiunea înaintată de Escel. Sa Mitropolitul primatului Vaszary, față cu elaboratul comisunii de 9.

Eminentia Văstră Domnule Cardinal Archiepiscop și Primate!

Am primit cu mulțumită elaboratul, dat din ședință ținută la 1 Oct. 1898, a comisunii de 9, a congresului autonom, ce mi-s'a comunicat cu înalta scrisoare a Eminentiei Tale de dto 20 Oct. 1898 Nr. 5527. În aceea mi s'a lăsat să vă aduc la cunoștință eventualele observări, ce le-ași ave față de acel elaborat.

Provincia bisericăscă de Alba-Iulia și Făgăraș, ca aparținând bisericii catolice de rital grecesc, își are autonomia sa statorită în sf. canóne, pe cum și organismul său deosebit, recunoscut prin decisiuni pre înalte bisericăscă și de stat. Această independență a sa, n'o pôte jertfi nici chiar în afacerile bisericăscă de natură așa numită lumescă: — în asemenea afaceri bisericăscă, pe terenul administrațiunii bisericăscă nu pôte admite jurisdicțiunea nici unei corporațiunii bisericăscă străine de organismul său, fără a abdice de independența sa autonomică.

Și bisericii noastre îi sint asigurate și statorite drepturile și datorințele ce după canóne îi compet, îi este hotărît cercul de activitate, îi sint limitate relațiunile de drept public și anumit între marginile legilor bisericii grecesc, ori după cum s'a exprimat Consiliul de la Florența de la an. 1439 în decretul său privitor la Unire „salvis videlicet omnibus eorum iuribus ac privilegiis.“ Tradițiunea sf. scaun Apostolic cu respect la unirea bisericăscă, e exprimată serbătorește și competent în enciclica gloriosului nostru pontifice Papa Leo XIII de dto 20 Iunie 1894 care se începe cu cuvintele „Praeclarae gratulationis.“

Înaintașul nostru Atanasii, când la oltă cu clerul și cu credincioșii ei a trecut la sf. Unire, a avut în vedere tradițiunea această și în declarațiunea sinodală acceptată la 6 Oct. 1698 a pus apriat de condițiune independența autonomică a bisericii noastre. Declarațiunea această la locurile mai înalte s'a luat spre scire, și în sensul acela s'a dezvoltat și susținut până în zilele noastre biserică noastră greco-unită.

Pe baza această biserică greco-catolică de Alba-Iulia și Făgăraș la titlul II. Cap. III. al Conciliului său provincial, celebrat la 14 Maiu 1872 și aprobat de suprema autoritate bisericăscă, a ezis: „Una solemniter declarat Provinciam graeco catholicam Alba-Iuliensem et Fogarasiensem athonomam, atque a cuiuscunque alterius ecclesiasticae Provinciae iurisdictione independentem esse,

solique ac immediate S. Sedi Apostolicae subjectam.“ (Românește: Tot odată cu totă solemnitatea dechiară Provincia gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș de autonomă și independentă de la jurisdicțiunea ori cărei alte Provincii bisericăscă, stărnând ea singură și imediat de la S. Scaun Apostolic al Romei.) Amăsurat principiului fundamental al bisericii noastre, reprezentanța Provinciei bisericăscă nu pôte să fie trecută cu vederea la nici un fel de organism bisericăsc, fie ca corporațiune legislativă, fie ca for judicial ori disciplinar, fie ca autoritate bisericăscă administrativă. Ea pot să accepte numai o autonomie, care se va aduce în conformitate cu organismul nostru provincial și va răspunde dorințelor cuprinse în rescriptul Eminentiei sale Cardinalului secretar de stat Marian Rampolla, de dto 14 Martie 1898 Nr. 42929 care anume să fie în efectele sale „Ecclesiae, institutis et disciplinae consona.“ Subordinarea directă și nemijlocită jurisdicțiunii organismului autonom regnicolar a afacerilor, persoanelor, averilor, beneficiilor și instituțiilor din deosebitele diecese: desface organismul canonic al Provinciei bisericăscă, slăbește simțul de solidaritate ale singuraticilor bisericii concentrate în Provincia bisericăscă, și prin urmare periclitază disciplina bisericăscă.

Fiind că așa dară operatul comisunii de 9 în §§. 51 și 108 abia face pomenire despre organism provincial și restringe și altereză drepturile căștigăte ale bisericii noastre, ér într'alte pretereză de tot organismul provincial, ba, prin dispozițiile sale imediate îl face formal iluzoriu și amenință instituțiunile noastre cu emancipare de sub autoritatea lor frăscă și competentă socotindu-le în mai multe privințe chiar de neesistente: subscrisul se vede silit a face din nou provocare la motivele acelea, cari în cestiunea această au arătat punctul de vedere al Clerului și al credincioșilor nostri. Motivele acelea se află espuse amănunțit în acele două memorii, cari din incredințarea fraților Episcopi conprovinciali, le-am înaintat unal cu dto 23 Iunie 1897 nri 2945. Eminentiei Tale, altal cu dto 23 Iunie 1897 nri 3281 pe calea guvernului regesc ungar Malestății sale cesaro-regesci Apostolice. A sta pe lângă celea espuse în acele memorii îmi țin de cea mai sfântă datorință.

Recomandându-mă pe mine și cauza din cestiune părtinirii puternice a Eminentiei Tale, am rămas cu deosebit și adinc respect.

Al Eminentiei Tale

Blaș, la 4 Maiu 1899.

serv. devotat

Dr. Victor Mihályi, m. p.

Archiepiscop și Mitropolit de
Alba-Iulia și Făgăraș.

Cetitorii cunosc acum amindouă reprezentațiunile înaintate congresului autonom prin președintele aceluia.

Al treilea memoriu înaintat Mălestății Sale, de care se face pomenire la sfârșitul scrisorii de mai sus, în esență e același cu reprezentanța dată din ședința Episcopilor ținută la Blaș în 1897.

Revistă politică.

Italia. Zilele trecute ministrul de externe italian a avut o întrevedere la Veneția cu cancelarul german Bülow. La această întâlnire a fost de față și ministrul president Zanardelli. Cu toate că tratativele urmate între diplomați sint ținute în secret, totuși e sigur, că a fost vorbă de reînnoirea triplei alianțe, care în timpul din urmă se părea cam șubredă.

De o camdată s'au încheiat tractate comerciale între Italia și Germania și s'au început tratative și cu Austria. Se speră, că și acestea vor ave cel mai bun rezultat. De astă dată pare că mai mult a lucrat la reînnoirea alianței Germania, carea nu putea privi cu indiferență apropierea Italiei de Franța.

Peninsula balcanică. Turbările din Bulgaria și Albania, departe de a se liniști, ied proporții tot mai mari, Banderile bulgăresc umbliă în toate părțile sumuțind contra Turciei și uciđind pe cei ce cecă să li se împotrivescă. Ciocniri între armată și resculați se întâmplă aproape zi de zi. Sint zădarnice toate măsurile luate de guvernul turcesc, Sarafoff e la largul și comitetul ligei macedonene continuă cu agitarea populațiunii pentru rescălă. Guvernele statelor interesate sint cu ochii în patru așteptându-se pe fie care zi la isbugnirea focului în peninsula balcanică.

Transvaal. Negocierile de pace între Buri și Anglezii nu par a fi dus la nici un rezultat real. Conducătorii burilor nu vrea să lase nimic din independența republicelor sud-africane. De altă parte se scrie, că Buri pentru aceea au început negocierile acestea, pentru ca să pótă serbători Pascele în pace și fără versare de sângă.

Cecil Rhodes, fostul ministru president al Caplandului, a murit. El a fost autorul intelectual al acestui nefericit resboiu, în care s'a versat atâta sângă și au cădut atâta soldați bravi de al Burilor. El a avut un singur ideal în viață aur și ér aur.

Correspondințe.

Poporul nostru și literatura populară bisericăscă.

Archiepiscop, Martie 15.

Este un adevăr ce nu suferă combatere, cum că lectura din care se hrănește un popor, are o însemnătate deosebită pentru progresarea și dezvoltarea lui. E netăgăduit că ea formeză izvorul principal, din care un popor își școte principiile, după cari își îndreptă direcția mersului activității sale.

Pentru aceea vedem, că toate societățile din lume, se silesc a oferi publicului cât se pôte mai multă lectură, care cuprinde principiile lor, ca așa prin acele să influenteze cât se pôte mai mult mersul publicului, de care e interesat a-l influența.

Biserica, ca o societate omenescă, nu numai n'a desprețuit acest mijloc însemnat de a înriri sufletul omenesc, ci din contră s'a silit pe cât se pôte să-l folosească înființând în toate statele, unde a pėtruns, o literatură bisericăscă.

Biserica noastră, care așa zicend e numai în perioada nașterii, iar fi ei sufletești numai în zorii deșteptării, până acum n'a avut necesitate a lua în așa mare considerare acest mijloc forțe puternic pentru înaintarea pe o cale adevărată a progresului.

Acum când mulțămîta lui Dumnezeu pe an ce merge și la noi se înmulțește publicul tîran cetitor, cînd se vîră la noi în biserică cărți religioase străine, cari ne periclităză limba rituală și caracterul românesc a bisericii noastre, a desprîtui acest mijloc ar fi un păcat mortal, o crimă neiertată.

Vor zice pôte unii, avem o literatură populară, față de micul public cetitor — aceea ne este destulă. — Acelora îmi permit a reflecta, că ce e drept avem o literatură populară, dar produsele acelei literaturii în mare parte n'au nici un colorit, nici chiar național decum moral și religios, din acele tîranul nu-și înmulțește cunoștințele dogmatice religioase fôrte înguste, nu-și formăză o convicțiune tare religioasă, ma nu-și desvôltă nici chiar simțul național, căci în parte acele sînt nește povești fără nici un fond moral.

Aceste produse literari pot desvôlta simțul curiosității și gustul de cetire, dar oferi o hrană spirituală folositoare nu.

Ba unele sînt chiar stricăcioase, de ôre-ce a un conținut superstițios și își ia caracter religios. Apoi e o crimă, că bietul tîran, care cu o inimă ardătoare caută o lectură morală și instructivă, să capete venin superstițios.

Pentru aceea îmi permit a suleva idea, de a ne înființa o asociațiune, cu scop de a eda și împărți ca premii mici broșurele morale și de rugăciuni, ca să pôtă ajunge la ele și cei mai sêraci. Așa d. e. broșurele cu „paraclisul Prea Curatei“ „acatistul Prea Curatei“, „rugăciunea s. cuminecături“ tractat ușor despre mărturisire „biografii de a Episcopilor“ etc. Poporul care cetesce așa cu drag „Alexandria“ ar ceti și istoria esiliului lui „Klein“, intemnițarea lui „Maior.“ O ast fel de societate ar pute avê filiale în fie care tract, apoi pe lângă taxa de 1 cor. s'ar putê aduna un frumos șir de membri. Alt cum de este inimă și viață în noi, o ast fel de asociațiune n'ar putê să nu-și aibă sprijinitorii sel cât ce s'ar înființa.

Acesta ar fi cel mai frumos monument a jubileului de 200 ani. — f. —

Spicuirî literare.

Importanța Unirii.

Savantul profesor de la universitatea din Bucuresci, dl Nic. Iorga, în un studiu al sêu despre „Sate și preoți din Ardeal“ scrie următoarele:

Fără unirea în credință cu Împêratul nu era libertatea, prețuirea, recunoșcerea demnității umane. Fără unirea în credință cu Roma, nu erau școlile mari din străinătate pentru ucenicii români, aspri în ale învățaturii, nu era mai ales acea mare școlă pentru inima poporului nostru, care a fost Roma însăși. Fără noul curent de viață, format din isvorul Unirii, frăția într'o nouă idee n'ar fi venit să înlocuască unitatea de lege, prin care înainte ne simțisem a fi un singur popor.

„Revista Română“, nr 2—1902. Pag. 54.

Noutăți.

Masa studenților. Institutul de credit „Auraria“ din Abrud, a dărui 40 cor. — „Arieșana“ din Turda 25 cor. fondul pentru masa studenților din Blăș.

„Detunata“ institut de credit în Bucium-șesă a dat 15 cor. din venitul anului trecut, pentru fondul studenților morboși de la gimnasiul nostru.

Legate pii. Decedatul Mihaiu Dobreanu, fost paroch și vice-prot. on. în Tulgheș, a lăsat prin testament câte 200 cor. gimnasiului și internatului de băieți din Blăș.

Pentru fondurile arhiepiscopale. La fondul Internatului de feteți au intrat următoarele contribuiri: Ioan Bognăr, Tritul-inf., Dem. Murășan, Chechiș, Ioan Moldovan, Ciunga, Gavriil Tatar, Grebeniș, Alesandru Șerban, Voila, Simeon Rus, Budurlău Ioan Racotan, Ibănesci, Ioan Tat. Nucet, Petru Langa, Șercaia, Teodor Pop, S.-Mihaiu, Vasiliu Scridon, Șerbeni, Vasiliu Crișan, Bagin, Simeon Cotta, Bicz, Georgiu Vamoș, Giacoș, Iuliu Pop, Urca, Iosif Solomon, Ludoșul-mare, Alexiu Stalcu, Ludoșul-mare, Mateiu Florea, Iași, Constantin Cotorea, Harpeș, Ioan Sântimbreaan, Silvașul-rom., Augustin Trif, Cecălaca, Petru Suci, Săbad câte cor. 2160. Ioan Pop, Cuztelnic cor. 3240. Ioan Pop, Daia-rom., Vasiliu Masca, Beiu, Vasiliu Saltelechi, Bardos, Moise Brumboiu, Tohan, Dionisiu Decei, Orlat, Iuliu Socol, Ceanul-mare, Emil Faust, Veseș, Petru Simu, Bistra, Alesandru Tirnăvean, Hodac, Petru Cristea, Futac, Nicolau Petru, Gurghiu, Ioan Săbăduș, Pănade, Ioan Gergely, Sovata, Ioan Moldovan, Ufalău, Aurel Pop, Jucul-sup., Ioan Mihalea, Aghires, Vasiliu Șerbau, Alma-mică-săs., Ioan Raț, Surduc, Ioan Doctor, Șenlia-rom., Emil Pop, Cistelec, Victor Varga, Poptelec, Alesandru Papiu, Bistra, Alesandru Voda, Valdeiu, Nicolau Racovițan, Schiop, Iuliu Laslo, Szt.-Lörincz, Georgiu Modorcea, Grid, Valeriu Anghel, Lechințora, Simeon Moldovan, Noul-săs., Nicolau Pêtruța, Velcheriu, Eugen Balint, S.-Mărtinul-deș., Ioan Giurca, Coluni, Vasiliu Murășan, Hășmaș, Ioan Mihali Iun., Călăcea, Ioan Mihali sen., Călăcea, Romul Marcu, Bistra, Luca Stan, Sumurduc, Ioan Macaveiu, Archind, Ioan Heprian, Berghin, Dionisiu Șolnai, Csik-Szt.-Domokos, Iuliu Bucur, Gâmbuș, Vasiliu Folea, Giulus, Alesandru Gligor, Andrașfalău, Augustin Mera, Menesul-de-câmpie, Aron Nițu, Carciu, Clemente Raicu, Teaca, Ioan Bursu, Ucea-sup., Dionisiu Moldovan, Brusturi, câte cor. 1620. Florian Petran, Almașul-mare, Alexiu Vicu, Nirașteu, Ioan Pop, Ormeniș, câte 648. Vasiliu Călugăr, Crăciunel, Ioan Pêcurariu, Tîr, Alesandru Moldovan, Blăgel, Isidor Raica, Galda-sup. câte cor. 1080. Artemiu Boer, Casonul-mare, Nicolau Coroiu, Ponorel, Nicolau Comșa, Porumbacul-sup., Ioan Albon, Doștat, Iosif Lita, Iolod, Ioan Alesandru, Csik-Szt.-György, Ioan Scridon, Bord, Georgiu Micu, Alecuș, Ioan Muntean, Ibișdorful-săs., Nicolau Hârșan, Oroiu-de-câmp., Iulian Gurgiu, Harastăș, Ioan Crișan, Ny-Karácsonfalva, Ioan Bochiș, Topa-S-Craiu, Pompiliu Simonetti, Reșinari, Radu Jantea, Sohodol, Maximilian Recean, V.-Recea, Demetriu Dregan, Damuc, Alesandru Gruța, Asinip, Zacheiu Graur, Sidriesul-mare, Valeriu Maior, Soroștin, Damaschin Ghiroiaș, Bucium, Ioan Cimonea, Căcova-Ieril, Ioan Șolnai, Kézdi-Polyán, Michail Mărginean, Ungurel, Augustin Marcu, Ciunbrud, Iuliu Ilian, Grind, Vasiliu Tatar, Kebele-Szt.-Iván câte cor. 1296. Ioan Paul Chinez, Ernotfaea, Iuliu Suci, Indol, Ioan Dobrean, Corbu, Gavriil Pop, Măhaci, Iuliu Graur, Curticap, Ilie Hirian, S.-Mărtinul-săr., Nicolau Muntean, Henig câte cor. 27. Ioan Negrean, Bucium și Ananie Decei, Hamba câte cor. 864. Teodor Dușă, Pêtrângenii cor. 1188. Alesandru Mărincaș, Nireș cor. 324. Aurel Oprea, Găinar cor. 1404. Aurel Pop, Cicău cor. 1728. Filip Pop, Band cor. 1512. Suma cor. 194940.

Caion-Caragiale. Lunia trecută s'a continuat pertractarea procesului sensational intentat de distinsul scriitor Caragiale, minorului Caion. Dl Stoescu directorul revistei literare în care nefericitul Caion își publicase infama calumnie contra lui Caragiale, regretă incidentul și dovedește, că a fost

tras pe sfôră de Caion. În urma acestora e sco de sub acuză. Individul Ionescu-Caion, sub cuvînt de bôlă e absent de la pertractare și cere din nou amînarea, curtea respinge cererea și după pledoariul avocatului Delavrancea, care dovedește că numitul Caion a mai comis astfel de falsuri, ca și cel de acum, cînd vrea se acuze pe un scriitor așa de distins cum e Caragiale cu plagiat. — judecă pe Caion la 3 luni închisore, 500 lei amendă 10 mil lei despăgubiri civile. Sentința a fost primită cu satisfacție de toți aceia cari știu, ca numele bun al distinșilor scriitori să fie scutit de ori ce fel de insulte netrebnice.

Un act de pietate. Administrațiunea mesei studenților români din Brașov a luat hotărîrea, ca în fie care an să celebreze cu un parastas solemn memoria acelor fericiți reposați în Domnul, pentru a căror odihnă de veci s'au făcut de rude și amici pioși donațiuni (în loc de cunune trecătoare) pentru masa studenților. Primul parastas la care vor asista toți elevii școlilor se va celebra anul acesta Duminică în 31 Martie st. v. la ôrele 10 a. m. în Biserica Sfîntului Nicolae din Scheiu (Brașov). La acest act de pietate Direcțiunea școlilor medii gr. or. române din Brașov invită pe toți spriginitorii în viață a mesei studenților.

Biblioteca Academiei române s'a sporit în decursul lunii Faur cu 145 broșuri și 138 numeri de reviste primite conform legii de la tipografiile din țară, cu 129 vol. 1 atlas 3 vol. mscriși și 2047 doc. primite în dar și cu 10 volume 89 reviste străine cumpărate. Biblioteca a avut 507 cetitori cari au consultat 1947 volume tipărite și 29 cetitori cari au consultat 94 mscrișe și 2106 doc.

Din America. Iosif Hordobetz și Niculae Cernea emigrați în noul continent, în statul Ohio, au colectat pentru biserica gr. cat. din Ilembac, distr. Cichindeal, suma de 500 cor. care s'a și depus spre păstrare în favorul numitei biserici. Acești zeloși creștini au fost fôrte mult zădărniciți în fapta lor umanitară prin un anumit Ioan Pascu și Savu Frățila, amîndoi din Ilembac cari au sfătuit pe cei alaiți emigranți, să nu răspundă sumele mai înainte subscrise. Tot Hordobetz ne scrie, că prin Octobrie an. tr. un anumit Mateiu Florea a fost omorît de trenul de povară. În lipsa de preot gr. ort. a fost îngropat de preotul catolic din New-Castle. „Se vorbește că Români am fi emigrați aici 3000 vor fi? nu știu, atîta știu, că biserica n'avem și nici popă; e întrebare că de ar fi, cu ce ar trăi? Am dori să avem și noi un preot, ca să slujescă cele religioase în limba română, fiind că fôrte degenerăm în credință.“

Scolastic. Despărț. Cluș al Reuniunii învățătorilor gr. cat. își va ține adunarea generală la 10 crt. în Cluș. — Despărț. Fărăgău își va ține adunarea generală la 6 Maiu n. în școlă din Milașul-mare.

Aviz. Cu începutul anului scolar 1902/1903 (21 Sept) se vor suscepe în cursul I. a școlii de cadeți ces. și reg. de infanterie din Sibiu 40 aspiranți, respective în urma unei depărțări unii și în cursul II. și III. Pentru susceperea în cursul I. se recere absolvarea alor 4 clase a unei școli reale, gimn. sau a clasei a IV a unei școli civile ungurescă. Taxa de întreținere e conformă condițiunii părinților 300, 160, 24 cor. pe un an. Celelalte condițiuni și determinări despre concepierea petițiilor se cuprind în „Condițiunile de primire la intrarea în școlile de cadeți ces. și reg.“ (Se pôte procura la cea mai proximă școlă de cadeți — sau în limba română la „Tipografia“ societate pe acțiuni în Sibiu — pentru prețul de 40 bani și porto postal.) Petițiunile de susceperere sînt a să trimitte cel mult până în 15 August 1902, dar nici la un cas înainte de primirea testimoniuului scolar anual 1901/1902.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

PROVEDINȚA.

Traducere liberă din limba italiană.

(Fine.)

— V'ați dus cu toții pe terasă, și acolo amicii tăi își petrecură trăgând cu pușca în bieteale rîndunele. Mariu mă asigură că fața ta era foarte aprinsă.

— Pentru că domnul conte beuse prea mult vin de Vouvray — adause doctorul.

— Pe lângă totă promisiunea, ce mi-ai făcut-o în ziua precedentă — reluă contesa, tu ai luat în mână o pușcă... a lui Mariu...

— Da, da, chiar așa e, exclamă Gaston, redeșteptându-se în dînsul memoria și și nebunia... Eu luasem pușca lui Mariu... Olivier sta aprópe de mine, ridică pușca... se descarcă...

— Și domnul conte cădu — întrerupse cu liniște doctorul. Căduși la pămînt, amorțit, leșinat, E'tă ce însemnă a bea prea mult vin de Vouvray...

— Și a nu asculta de buna ta muiere!...

— Dar mai în colo ce se întimplă? întrebă contele, ștergându-și sudorile de pe frunte.

— Aceea ce trebuia să se întimple, răspuse doctorul. Te-au adus acasă, te-au pus în pat, și-ți poți închipui ce surprindere a fost pentru muierea DTale — care te-a văduț plecând cu puțin mai înainte sănătos și volnic. După două ore de la sosirea DTale acasă — eu eram lângă patul DTale, și — spunându-ți adevărul — eu te credeam pierdut. DTa nu știi ce însemnă vinul de Vouvray, însemnă deliriu și nebunia în sticlă! În ziua următoare ai avut o ferbințelă în grad mare, din care a provenit cel mai fantastic deliriu ce l'a mai putut avea om pe lume. Ce închipuire viuă și fervidă ai mai avut!

Nu-ți mai aduci aminte de vre-un vis din câte le-ai avut?

— Oh visuri infricoșate — Iubite medicel exclamă contele, acoperindu-și fața cu mâinile.

— Visuri infricoșate într'adevăr, domnule conte! Dar uită-te la drăgălașul DTale prunc, mai pare-ți-se că are glonț în pept? Și Dómnă DTale cea bună și iubitore, mai pare-ți-se să fie în stare să te dea pe mîna călăului?

Fața lui Gaston se limpedi și părea încântătoare, fantasmale, ce-l năvăliau de patru ani se împrăstiau, depărtând și starea sângeroasă a realității.

El a strins în brațe pe muiere și pe fiu, și îmbrășoșându-l cu căldură îl sărută vîrsînd lacrimi de bucurie.

În momentul acesta am intrat și eu în chilie. Cât ce mă vedu, stătu cât-va timp tulburat și nesigur. Eu m'am prefăcut că nu ieș samă, mă bucurai de reînălțarea lui și începui a glumi despre aventurile călătoriilor noastre.

— Drept îți spun — adausei în fine, eu te credeam mai tare. Când vei mai veni la prânz la mine — îți jur — că nu-ți voi da de beut alt-ceva de cât numai apă.

După aceea îmbrășoșai și sărutai pe Olivier, care privia în mine un amic sincer.

— Cunoști pe Domnul acesta? întrebă Gaston pe prunc.

— E un amic bun al tatălui meu, răspuse pruncul, aducându-și bine aminte de lecțiunea ce a căpătat-o în privința acésta. Așa mă numia odinioară și celalalt Olivier. Mama, care la întrebarea pusă copilului de Gaston — tresări, abia a reușit a înăduși mișcarea de bucurie ce o putea trada, și se grăbi a-și îmbrășoșa și săruta scumpul ei prunc.

— Acum — zise medicul — sînt de ajuns emoțiunile pe azi! domnul conte are lipsă de odihnă. Binevoii a ieși și a lăsa pe pacient în pace.

El ne scóse cu dulcétă din chilie lui Gaston, și când fu sigur că nu-l aude contele exclamă:

— E mîntuit, e scăpat!

La o veste așa de îmbucurătoare, toți am început a plînge de bucurie.

— Mamă, zise pruncul — zis'am bine, grăit'am bine cu tata?

— Bine! scumplete tesaur pierdut și aflat, răspuse contesa mișcată — luându-l în brațe și sărutându-l cu dulcétă.

VIII.

Gastone era mîntuit, scăpat. Abia trecu o lună și au început din nou a trăi viață fericită ca și mai înainte. Grija noastră continuă, preocuparea noastră unică era ca să aflăm pururea nouă argumente de a-l asigura tot mai tare despre greșala sa. Însuși Olivier, prin grija maternă și prin ore-și care-va instinct miraculos se părea că-și dă nisuiță deosebită de a reproduce toate gesturile, modulațiunile vócel și toate agrăirile familiari, ce puteau să înșele frăgețimea unui reconvalescent.

Patru ani de jale și de veduvie au lăsat urme adânci pe fața dómnei Valgrand, dar fiind-că și Gaston îmbetrânise mult, nu să mira de loc. De alt-cum paliditatea contesei, trăsurile sale vestezite și ochii uscați de lacrimi erau urmarea nopților nedurmite ce le petrecuse lângă patul bărbatului său.

Cu toate aceste — pe zi ce Gaston își recăștiga puterile și sănătatea de mai înainte — o neliniște mare îi rodea interiorul. Sentimentul adevărat al realității deja începea a-și face loc printre iluziunile ce-l stăpăneau. Toate ostenețele noastre, toate grijele noastre au fost zădarnice.

Câte odată își exprima dorința de a veni la castelul meu, dar am aflat tot de una motive pentru a-l împedeca. Într-o dimineță se porni singur și se îndreptă spre palatul meu și ajungînd la terasa fatală se opri cât-va timp și o privi, după aceea se întorse înapoi.

Din ziua aceea caracterul său — pozitiv și binevoitor — deveni nestatornic și netractable. Erau ore când era cuprins de o melancolie îngrozitoare și nimic nu-l putea distra. Câte odată prezența lui Olivier îl irita, de altă să uita la el cu neîncredere.

Ne temeam ca nu cum-va să vadă clar toate, de altă parte orbia lui ne întrista și ne înduioșa, și eram siguri că nu se va putea vindeca deplin — până nu va ajunge la cunoștința adevărului și a realității, — dar cine ar fi cutezat să lea vîlul de pe ochi?

Gastone observase, că muierea sa eșia tot mereu de cătră sară, câte odată singură și adese ori cu Olivier — fără ca să-i spună unde merge.

Într-o zi — când eși cu pruncul, el se cugetă să-i urmărească pe ascuns. După o cale de o oră, mergînd în jurul unui deal, îl perdu din vedere. Ajungînd în virful dealului, înzădar îl cercă cu privirea — deci nevedîndu-l nicăiri — se hotărî să-l aștepte lângă ruielele unui zid acoperit cu iederă. După câte-va vreme se trezi ședînd pe zidul ce încunjura cimiteriul satului.

Întră în cimiter și mergînd încet se puse să privească — rînd pe rînd — mormintele rustice, mai toate acoperite cu flori și cu ierbă. Era să plece spre casă, când e'tă că vedu între nisce flori un monument de marmură cu o cruce frumoasă în virf, care era luminat de ultimele raze ale sórelui.

Contele se apropie și citi inscripțiunea următoare:

Olivier de Valgrand

Mort în 2 Septembre 1865

În etate de 3 ani și 4 luni.

Rógă-te pentru tatăl tău, scumplete ângeraș.

Gaston înțelesese acum toate, cădu în genuchi, și rămase multă vreme cu fruntea plecată între mâni. Când își ridică capul, vedu pe muiere și pe fiul său, cari stăteau drepti înaintea lui — ca doi ângeri păzitori.

— Dumnezeu ni-l'a restituit, ni-l'a dat înapoi — Iubite Gaston — zise contesa, împingînd pe Olivier în brațele tatălui său.

Astăzi Gaston nu-și mai bate joc de aceea, cari cred în Provedință, ei crede cu tărie și dînsul.

V. B.

HIGIENA CLERICALĂ

(după Dr. A. Stóhr.)

(Continuare.)

Un orator de rutină ce e drept, are cunoștințe sau așa zise secrete industriale, ce le folosește și îl trec peste greutateile de acésta natură și modul întreg a propunerii lui, se pare că pórta signatura unei siguranțe previe, ca cum ar fi studiat acustica spațiului până în detail; ba dacă e deprins cam tot cu acel public, cunoște datinele ascultătorilor, gruparea lor în spații, și așa e în stare prin ridicarea pe neobservate a vócel sale, prin o mișcare de mână etc. de a le atrage atențiunea și a lega; el știe prin plecarea capului, prin un paș înapoi sau prin o întorcere mică a feței la o parte sau alta, de a modifica și acțiunea acustică după trebuință, și se folosește de aceste forme esterne, ca și un virtuos de un instrument, cărui îl cunoște și scăderile ca și prerogativele; pe când cel novitiu în de aceste toate, mult timp trebuie să se exercite și se observe.

Dacă ar fi posibil a se măsura presiunea expirațiunii din țeve de aer a unui orator, atunci de sigur s'ar dovedi, că mormintele, în cari un orator de rutina se folosește de totă puterea vócel sale de a

convingă, nu-l fac mai mare încordare plămânilor, de cât e încordarea în plămânilor unui orator începător chiar numai în textul vorbirii sale. Este dar lipsă simțită pentru cel ce se pregătesc de a fi predicatori odată, ca să facă studiul preparative sau o așa numită gimnastică a plămânilor și a vocii, spre a deveni apți odată pentru propunerile publice, pe care împrejurare la noi până acum s'a pus puțin preț.

Deprinderea originală a lui Demosthenes, ne arată, cât pond se pune în vechime pe dezvoltarea acestei părți a oratoriei.

Fie care biserică ori sală are altă acustică, și această proprietate fizică, are și este de mare influență asupra oratorului respective a tonului lui. Ba indiviți timidi și începători devin confuși auzindu-și ecoul vocii lor în un loc străin, resonând în o formă schimbată de tot prin influența acustică a aceluși spațiu, și adese ori vorbitorul nici nu-și mai cunoșce vocea proprie. Din aceste motive e bine și trebuie ca oratorul de timpuriu să fie inițiat, ba să aibă anumite deprinderi față de atari casuri.

În întreaga casuistica oratoriei abia se poate cugeta o afacere mai grea și mai ostentivă de cât: predicarea în liber. Spre a pute fi auzită vocea predicatorului în un cerc periferic mai estins și spre a fi înțeles, e de lipsă de o putere mai mare de cât normala a vocii. Aceste casuri potesc de la orator de a se folosi de toate mijlocele auxiliari a tehnicii oratorice în modul cel mai abundent. Momintele fizicali pe cum: depărtarea mare, perspectiva aerului, terenul din jur, este permis ba și pretind a te folosi de toate gesturile oratorice până la cel mai mare grad. Poziția corpului, mișcarea lui etc. cari în un spațiu mic s'ar pără ridicule, în spațiul mare în liber inese mișcă spre entusiasm ori spre lacrimi mulțimea din jurul oratorului.

În cât privește alegerea unei pozițiuni pentru predicarea în liber, este de notat că afară de precauțiunea de a nu fi spus curentului de aer, să fie cu considerare în cât permit împrejurările, ca în față cu oratorul să fie un edificiu ori alt obiect voluminos, de care are tonul să se oprască și să nu se pierdă în spațiul infinit; și pe lângă aceste oratorul să nu stea pe un punct cu mult mai înalt peste linia capetelor mulțimei; în tot cazul predicarea în liber mai desă e o consumare accelerată a puterilor, și e în stare de a nimici în curând o constituție trupescă cât de athletică.

Urmăz de sine întrebarea dară, că ore de câte ori să pôte fără daună sanitară predica pe zi? Misionarii ce e drept predica în câte 2 și 3 zile după o altă, ba și de mai multe ori pe zi. Adese ori și preotului îi vin casuri de trebuie să predice câte de două ori la zi. Acesta e într-o adevăr o încordare mare, și o înțeleg așa, și atunci, când predica o consider ca un op artistic și după formă și după conținut, că atunci conține și espune florile cele mai bogate a spiritului creatoric, impletite în un mănunchiu de mărgăritare alese, cari espuse fiind prea des, e imposibil ca se nu debilitize și sufletesce și trupesce pe orator, și așa dară 2-3 cuvintări de nobilă creațiune pe o săptămână, sînt măsura cea mai mare, și încă în cât se pôte, s'ar pofti ca să fie liber apoi de alte griji și ostenele pastorali.

Oratoria strictă de artă, ca și altă lucrare artistică de ori ce fel, pretinde timp liber, ore de liniște perfectă și puterea de lucrare a geniului nu-i tertat să fie micșorată ori împedecată prin lucruri de ordinea de jos. Oratorul spiritual, ce vrea să se înalte la culmea misiunii sale, are lipsă ca și ori care artist, de escitarea cea mai varie a spiritului de creare, și lectura lui trebuie să fie în contact cu fazele varie ale științei și cu creațiunile cele mai nobile a spiritului omenesc din toate timpurile; apoi avintul și dispoziția adevărată de artă, să pierde prin afaceri curente grele a altor ostenele zilnice.

Pe cum încordările spirituale prea mari, tot așa și cele corporali în genere, nu se unesc de loc cu vocațiunea oratorului; el are lipsă, cum am zis, de puteri liniștite, ba și de o nutriție bună și regulată. Lipsele și neajunsele zilnice, cum și ascasa pe stricta, nu se unesc cu igiena unui bărbat, care și cu referință la corp, are — prin oratoria lui — de a ne oferi așa zicând „destilatul“ cel mai nobil a ființei sale și a eului său și fiziologie sub încordarea voinței sale, ce ne presintă tot atunci și întreaga lui avuție și fizice tot de odată.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Dr. Augustin Bunea: **Vechile Episcopii Românesce a Vadului, Geoagiului, Silvașului și Bălgradului.** Blaș 1902, pag. 152. prețul 2 cor. 50 fl.

Din o epistolă privată, sosită la adresa autorului de la un distins scriitor istoric și academian, estragem următoarele șire:

„Cu viață recunoștință am primit prețioasă operă cu care veniți încă și de astă dată a îmbogăți literatura noastră istorică-bisericăscă.

„Ea m'a interesat cu deosebire, căci, trebuie să mărturisim, tare mult am nesocotit până acum istoria bisericii noastre, și prea puțin sînt aceia cari știu: câtă glorie și mărire națională nu se află într'însa în trecut, câtă speranță și consolare nu află într'însa neamul în viitor!

„Scrierile Domniei Văstre întreprinse cu un metod științific de cea mai bună școlă, cu o conștientă de adevărat istoric, sînt nise mărgăritare scumpe ce răsar și mai strălucitor în seceta de lucrări serioase pe terenul literaturii noastre.....
București, 10 Martie 1902.“

Ziarul „Tribuna Pop.“ în nrul 50, de la 27 Martie scrie următoarele:

„Cuprinde istoria bisericii române din Ardeal din secolul al XV-lea până la sfîrșitul celui de al XVII-lea. Se espune în mod amănunțit și documental istoricul celor patru episcopii vechi de Vad, Geoagiū, Silvaș și Bălgrad, eu șirul episcopilor celor mai însemnați ca: Tordași, Eftimie, Ioan de Prislop, Orest și Sava Brancovici. Dl Bunea, scriitor bine apreciat și până acum, membru corespondent al Academiei Române, prin noua sa lucrare aruncă lumină multă asupra unor momente puțin studiate și aprupe necunoscute din trecutul Românilor ardeleni. Cartea e făcută pe baza celor mai competente publicațiuni române și străine, pe cum și cu utilizarea multor documente inedite și este de o valoare reală în literatura noastră istorică.“

„Er în foia nrului 52. Intre altele spune următoarele:

„Sub titlul de mai sus dl Dr. Aug. Bunea, canonic în Blaș și incontestabil, unul dintre cei mai culti fi ai bisericii gr.

catolice române, a scris o prea interesantă carte privitoare la întemeierea și prăbușirea vechilor episcopii române a Vadului, Geoagiului și Bălgradului. E vorba de lucruri petrecute în veacurile XV, XVI, și XVII., când încă mai mult de cât în vremurile mai nouă, viața neamului românesc era strins legată și așa zicând se manifesta numai în și prin biserică.

Va să zică opera d-lui Bunea este istoria, documental scrisă, a însuși poporul român în acele vremuri de restriște. Cine să nu o citească deci cu interes și plăcere!

Înșiră faptele a căror înlănțuire, cauze și efecte îți fac impresia că citești o dramă scrisă de un geniū. Erau forte vitrege acele vremuri pentru întreg neamul românesc, și cum religia îi ține strinși legați pe românii de pretutindenți, în opera sa dl Bunea ne dă nu numai istoricul înființării unor sërmane episcopii mai adesea în jurul vre-unei mănăstiri, ci îmbrățișeză străduințele, durerile și succesele cari sînt cuprinsul vieții Românilor din trei principate. Lupte cu Turci și Tatarî, apărarea împotriva Ungurilor catolici și în deosebi calvinii, etă ce trebuia să suporte atunci Românii.

Ca un scriitor de samă ce este, bine înțeles că fie care afirmație a d-lui Bunea este spriginită pe documente autentice și unde e de lămurit vre-o chestie controversată, cu discernămintul cel caracterizăscă, autorul isbutesce ușor.“

Capitolul din urmă, din cartea d-lui Dr. Bunea, nu place scriitorului șirelor citate, pentru că într'însul cu o logică stringentă se fac concluziuni necesare din premise adevărate. Lui îi plac numai deducțiunile false, cari alți scriitori, ca Popea și N. Densușanu, le-au făcut din premise și mai false, încărcând biserică unită cu calumni vrednice de știința lor.

Posta „Unirii“.

Dr. L. L. Find-că la scrisese din numita fose se va răspunde mai amănunțit, am creșut să nu anticipăm. De aceea articolul trimis va rămănea.

Editor și redactor răspundător:

Aurel C. Domșa.

(24) 1-2

PUBLICARE.

Luni în 5 Mai a. c. st. n. se va da în întreprindere pe calea licitațiunei publice minnende edificarea bisericii nouă de lemn din parochia gr. cat. a Săn-Mărtinului-de-Câmpie (n. p. M.-Rücs), la 2 ore d. a. în școlă acestei parochii.

Pe lângă materialul de pētră și lemn prestat de credincioși, ca preț de strigare va servi suma de 6,000 cor. Licitanții vor avē să depună un vadiū legal de 10%. Ratele plățirei se vor stători în contractul, care curatoratul va avē drept a-l lega cu ori care dintre licitanți.

Planul aprobat, preliminarul (fixat), cum și condițiunile puse, se pot vedē în cancelaria parochiei.

S.-Mărtinul-de-Câmpie, în 30 Martie 1902.

A. Valea
preș. curatorat.

Teodor Strete sen.
curator primar.

(25) 1-3

Avis!

Semintă de trifoiū plombat oficios curățit de tortoțel, se află de vîndut la subscrisul în Blaș (Balázsfalva).

Roth Bernard.

(1) 6-10

De la Tipografia „Aurora“ A. Todoran

din GHERLA — SZAMOSUJVÁR să pot procura următoarele cărți:

Cor.	Titlu	Cor.	Titlu	Cor.
4.40	Predice pentru Duminică Tom. I. de Iustin Popă	—	Lira Sionului, să cântarea sărbătorilor. — Poesii religioase-morale, lucrate după sf. Scriptură de A. Boca Velch. Cu o precuvintare de G. Simu. —	—
3.—	Cuvântări bisericesti la toate sărbătorile de peste an. de I. Papiu	—	Monologe de Antoniu Pon: Nr. 1. Pe neașteptate —.08 Nr. 2. Pentru ce am rămas făcău bătrân —.16 Nr. 3. La anul nou —.08 Nr. 4. Ce nici prin mințe nu mi-a trecut. —.08 Nr. 5. O pățaniă —.06	—
3.—	Cuvântări funebreale iertăciunii pentru diferite cazuri de morțe, întocmite de Ioan Papiu. Un volum de peste 24 côle	1.20	Merinde de la Școlă, să învățării pentru popor, culese din ziarul unii școlar de Dr. Georgiu Popa	1.20
—	Cathechese pentru pruncii școlari de Tit Bud	—	Miseriile sociale. Novelă de P. C. Z. Rovinar	—
—	Manual catechetic pentru primul an școlari de Basiliu Rațiu	—	Musa someșană. Poesii populare române din jurul Născudului. Adunate și arangiate de Iuliu Bugariu. Partea I. Balade —.50	—
—	Albina și leneșul de Aron Boca Velcherianul	—	Nrili 76 și 77. Narațiune istorică după Wachsmann, de Ioan Tanco. —.40	—
1.20	Amintiri din Grecia de T. Bulc	—	Nopți de erna. Novele pentru popor de G. Simu Nu mă uita. Colecțiune de versuri funebreale, urmate de iertăciuni, epitafe și a. —.50	—
—	Bocete adecă cântări la morți, adunate de Ioan Pop Reteganul	—	Omul. Noțiuni din anatomie și fiziologie de G. Cătană —.50	—
—	Buchetul. Culegere de cântece culese de I. Pop Reteganul broș.	—	Omul și lumea. Cântări funebreale de Aron Boca Velch. —.16	—
—	Barb Cobzarul. Novelă orig. de Emilia Lung	—	Opăguri. Cât cioplită cât pilite și la lume împărțite de Ioan Pop Reteganul. —.80	—
—	Cântul în școlă populară. De Iuliu Pop învățator în Năsăud	—	Pe pragul mormintului. Versuri funebreale de G. Simu —.50	—
—	Cartea ilustrată pentru copii și copile. Cu 18 ilustrațiuni, de George Simu	—	Pilde și sfaturi pentru popor de I. Pop Reteganul	—
—	Cartea Plugarilor, să Povestiri economice despre grădinarit, economia câmpului, creșterea oilor etc.	—	Păcală și Tândală. de G. Cătană —.16	—
—	Cântăreța. Novelă de Dem. Dan	—	Părintele Nicolae. Schițe din viața preoților de G. Simu —.60	—
—	Chiuituri de carl strigă feciorii în joc de I. Pop Reteganul	—	Pietatea poporului român să cântări evlavioase pentru cel ce merg la mănăstire, la locuri sfinte și în procesiuni —.20	—
—	125 Chiuituri de carl strigă feciorii în joc de I. Pop Reteganul	—	Prietinul sătenuului român. Sfătuirii în formă de dialog pentru elevi și adulți, compus de Ioan Pop Reteganul —.60	—
—	Codrean. Craiul codrului de G. Simu	—	Proba de foc. Comedie într'un act de A. Kotzebu, localizată de Irina Sonea-Bogdan	—
—	Cu vârful penei. Scrieri satirico-humoristice de Antoniu Pop. I. Monologe. II. Humor și satiră. O broșură foarte petrecătoare	—	Prin morțe la victorie. C. medie într'un act de A. Kotzebu, localizată de Irina Sonea-Bogdan	—
—	Din Povestile lui Esop de Aron Boca Velcherianul	—	Povestile Bănatului. De George Cătană învățator. Tom. I. 50 fil. Tom. II. 50 fil. Tom. III. 50 fil. Tote 3 la oaltă	1.30
—	De când să numese femeia porumbiță? Poveste de Laur. Ciurbea	—	Reguli și sfaturi bune pentru pruncii școlari, de Ar. Boca Velcherianul —.20	—
—	Din trecutul Silvaniei. Legendă de Victor Rusu	—	Risete și zimbete de T. V. Gheaja —.60	—
—	Zile negre. Versuri de Petrea de la Cluj	—	Românul în sat și la ôste, de Ioan Pop Reteganul	—
—	Gruia lui Novac	—	Sfaturi de aur să călăcătră fericire. de Aron Boca Velcherianul —.50	—
—	Horea lui Pintea vitelul	—	Starostele, adecă Datini de la nunțile Românilor Ardeleni. Adunate de Ioan Pop Reteganul	—
—	Ifigenia în Tauria. Tragediă în 5 acte. După Euripide tradusă în versuri de Petru Dulf	—	Schițe din Italia de T. Bulc	2.—
—	Carnetul Roșu. O interesantă novelă nihilista, tradusă de Moșul	—	Suspini și zimbete. Poesii și proză, de Ant. Pop	—
—	IONEL. Educațiunea unui bun copil, carte pentru părinți și alți educători de V. Gr. Borgovan	—	Țiganul la mănăstire. Poveste în versuri, de Ar. Boca Velcherianul —.16	—
—	Indreptar pentru ortografia română de V. Dumbrava profesor	—	Țiganul în rai. Poveste în versuri de Ar. Boca Velcherianul —.16	—
—	Împărăția țiganilor pe virful unui ploș de A. Boca Velch.	—		
—	Istoria P. C. Vergure Maria de Nicula	—		
—	Leonat cel tiner. Istoriă în versuri de Ioan Pop Reteganul (cu o ilustrațiune), o broșură cu conținut foarte glumeț.	—		
—	Lira Bihorului. Balade populare de Antoniu Popp	—		

Tot de aici să pot procura tot soiul de cărți și recunoscute școlare, tipărituri oficiale, hărți, recunoscute de scris și altele. Tipografia noastră primește spre efectuare tot soiul de lucrări tipografice cu prețurile cele mai moderate. — Cataloage să trimit gratis și franco ori și cui. — Venzătorilor să dă rabatul cuvenit. — Comandele sint a să adresa la Tipografia Aurora în Gherla—Szamosujvár.

Cărți de rugăciuni:

—	Trandafiri și violele. Poesii populare de Ioan Pop Reteganul	—	—	—
—	Ultimul siohastru. Tradițiune de G. Simu	—	—	—
—	Un cuvint cătră frații români despre floxera omenimii să vinareni de Aron Boca Velch.	—	—	—
—	Zina câmpiei de Aron Boca Velcherianul	—	—	—
—	Versuri de dor adunate din poezi români de A. Orar general pentru școlă română cu 6 clase cu un singur învățator de G. Magiar, învățator.	—	—	—
—	Viața P. C. Vergure Maria de C. Darabant	—	—	—
—	Zidirea lumel, Adam și Eva, originea sf. Crucii și 12 Vineri de Ioan Pop Reteganul	—	—	—

Din literatura pop. de Dom. Dogariu:

—	Nr. 1. Iloș Toma Bădiceanu	—	—	—
—	" 2. Din viața unui haiduc „Vlad hoțul“	—	—	—
—	" 3. Însurătorea sôrelui	—	—	—
—	" 4. Fiul bucătăresei	—	—	—
—	" 5. Văcărelul	—	—	—
—	" 6. Diana, zina munților	—	—	—
—	" 7. Cinc dialoguri întocmite pentru pruncii școlari	—	—	—
—	" 8. Spiridon și Nicolae, basm.	—	—	—
—	" 9. Ful Oil, basm.	—	—	—
—	" 10. Povestiri și anecdote populare	—	—	—

Biblioteca teatrală a „Aurorii“:

—	Nr. 1. Calea dreptă a cea mai bună. comedie într'un act	—	—	—
—	Nr. 2. Paza Maicii Sfinte, dramă în 4 acte	—	—	—
—	" 3. Otrava de hârcioși, comedie într'un act	—	—	—
—	" 4. Pedepsirea vanității, dramă într'un act	—	—	—
—	" 5. Disertați fără voie, comedie într'un act	—	—	—
—	" 6. Crescătorul, comedie într'un act	—	—	—
—	" 7. Otrava femească, comedie într'un act	—	—	—
—	" 8. Distragiți comedie într'un act	—	—	—
—	" 9. Iléna Cosinzéna, presă în 5 acte	—	—	—

Abonați:

Novele de V. Ranta Buticescu tom. I, care e sub presă și va apăre în Martie a. c. — Prețul de abonament cu porto francat 2.20

Premiat la Expuzițiunea internațională din Chicago 1898.

Fabrica Curții ces. reg. pentru lucrări în aur și bronz

BRIX & ANDERS

proprietari ai crucii de aur cu

în Viena I. Dorotheergasse 5. pregătesc

LUCRURI BISERICESTI DIN METAL

pe cum chivoturi, potire, cruci, felinare, candelă, candelabre etc., cu prețurile cele mai țefine.

Cataloage ilustrate, desenuri, fotografii să preliminary se trimit la doriță gratuit. Să primească ori ce obiecte pentru aur, argint, ori obducere cu bronz, pe cum și ori și ce reparatură.

Comunicarea trenurilor prin gara Küküllöszög—Blaș.

(Valabil din 1 Oct. 1901).

Sosesc			Pléca		
1. De cătră Teiuș:			1. Cătră Teiuș:		
Tren accelerat,	9:04	dim.	Tren mixt,	12:58	d. a.
" mixt,	2:26	d. a.	" accelerat,	7:35	sara
" personal,	1:02	nóptea	" personal,	2:23	nóptea
2. De cătră Copșa:			2. Cătră Copșa:		
Tren mixt,	12:56	d. a.	Tren accelerat,	9:05	dim.
" accelerat,	7:34	sara	" mixt,	2:28	d. a.
" personal,	2:21	nóptea	" personal,	1:07	nóptea
3. De cătră Sôvárad:			3. Cătră Sôvárad:		
Tren personal,	8:48	dim.	Tren mixt,	3:25	nóptea
" mixt,	6:50	sara	Tren personal,	2:48	d. a.